

Collegial-Tidende

for

Danmark og Norge.

Med kongeligt allernaadigst Privilegium.

No. 26. Den 30te Juni 1810.

Trykt i Kjøbenhavn hos Directeur Johan Frederik Schulz.

Undertegnede ere Redactører, Forlæggere og Udgivere af
denne Tidende:

Christian Knudsen,
Ridder af Dannebrog,
Statsraad og Deputeret i
det danske Cancellie.

Peter Johan Monrad,
Statsraad og Deputeret i
det danske Cancellie.

Foranstaltning.

Under 23de Juni d. A. ere samtlige Over-Ovrigheds-
der i Norge fra det danske Cancellie blevne tilfrevne
saaledes. Hs. Majestæt har, under 9de d. M., allernaadigst
behaget at resolve, at alle Indberetninger og Forslage fra
Ovrighederne i Norge, som vedkomme Kjøbstædernes og
Landets oeconomiske Forfatning, for Fremtiden bør
indsendes igjennem den interimistiske Regterings-
commission for Norge, til hvilken alle Statsholderskabet
vedkommende Expeditioner allernaadigst ere overdragne,
ligesom og de Udsærdigelses, angaaende Gjenstande af
fornævnte Slags, som skee gjennem

Col.

Collegierne, bør tilstilles Øvrighederne gjennem Regjeringscommissionen.

De Sager som, i Overeensstemmelse hermed, for Fremtiden blive at expedere middelbart gjennem Regjeringscommissionen for Norge til Cancelliet fra og til Øvrighederne blive

Sager angaaende

Beivæsenet, med tilhørende Færger og Broer, dog at Regnskabsvæsenet herved som hidtil aflægges for og decideres af Rentekammeret;

Markeder;

Sattigvæsenet, og de med samme i Forbindelse staaende Industrielle Anstalter;

Lugthusene, og disses oeconomiske Bestyrelse;

Laug og Haandværker i Almindelighed;

Medicinalvæsenet;

Kjøbskæderne og deres Jorder, dog at Sammes oeconomiske Regnskaber som sædvanligt indsendes til Cancelliets Decision;

Landkræmmerier;

offentlige Stiftelser, og

det almindelige Underviisningsfag, eller Borger- og Almueskoler.

Foruden disse Sager bør ethvert almindeligt Forslag, der sigter til at ophjælpe og udvide Næringsveiene, at forskaffe Indtægter eller forårsage Udgifter

ter, alle Sager vedkommende det beneficerede Gods og Embedsmændenes Indkomster, forsaavidt disse skulde udredes af det Almindelige, og personlige Bevillinger, forsaavidt der maatte blive Spørgsmaal om at forandre de for disses Meddeelelse allernaadigst befalede Grundsætninger; ogsaa henregnes hertil.

Derimod blive følgende Sager for Fremtiden ligesom nu at expedere umiddelbart mellem Øvrighederne og dette Collegium:

Politie-, Justits- og Rettergangssager;

Sager, der blot vedkomme de sædvanlige personlige Bevillinger; fremdeles Sager angaaende

Gudstjenesten; (den offentlige og private Cultus)

Kirker;

Tiendevæsenet;

Geistlighedens og Kirkebetsjenternes Rettigheder og Pligter, samt deres Enkers og Børns som saadanne, og Skifte- og Formyndervæsenet.

Dette tilmeldes Dem herved tjenstligst til behagelig Efterretning og Bekjendtgjørelse for de Dem underordnede Øvrigheder.

Blandede Efterretninger.

Fredagen den 15de Juni forelæste Hr. Doctor og Professor Herholt i den danske Videnskabers Selskab

Slut

Slutningen af Afhandlingen om det dyriske Liv i Almindelighed og Dyrenes Vintersøvn i Særdeleshed.

Under 15de Juni d. N. er Conditor Jean Baptift Oder meddeelt Bevilling til at holde Herbergeers og Vertshuus i hans eiende Gaard i Helsingør.

Af en fra Direction for den jødiske Tristole her i Staden, under 12te Marts d. N., til Cancelliet indsendte Beretning i Anledning af den da nyeligen i Skolen afholdne Examen erfares, at Læringerne i bemældte Skole have i de Videnskaber og Sprog, som der læres*), i Almindelighed erhvervet gode Kundskaber, og give Haab om en heldig Fremgang i Tiden, ligesom ogsaa at Læringernes Antal i den Tid fra August 1808 til Decbr. 1809 er blevet forøget med 16 nye, og at der i samme Tid ere fra Skolen dimitterede 13, hvorefter af 2 have bestemt sig til Studeringer, 2 til Handelen, 8 til Haandværkere, og en til Schechter. Saaledes ere den Skolens Oprettelse 21 unge Mennesker udgangne fra Samme, dannede til at vorde nyttige Borgere for Staten, hvilken de mueligen ellers vilde være faldne til Byrde. Underviisningen er udvidet til Tegning, en Færdighed af yderste Vigtighed for enhver god Haandværker, til hvilken Bestemmelse det især er

De

*) See Collegial-Libenden for 1808. Side 741.

Directionens Ønske, at faae sine Elever anbragte De som dannes til Handelen oplæres saaledes, at de kunne være duelige til at anbringes paa ordentlige Handelshuse, eller hos de Kræmmere som drive en laugs- mæssig Handel, hvortil flige Subjecter tilforn have maattet forskrives udenlands fra.

Paa Cancelliets allerunderdanigste Beretning om denne Friskoles kraftfulde Medvirkning til den jødiske Menigheds Uddannelse til Bedste for Staten, har det behaget Hs. Majestæt, under 21de f. M., at beslutte saaledes:

”Vi have med særdeles allerhøieste Velbehag erfaret den herværende jødiske Fattigskoles gode Tilstand og vedvarende Fremgang, hvilket tilkjendegives Bestyrerne.”

Ved kongelig Resolution ere Udmærkelsesmykker for Landbrugsslid tildeelte efternævnte Landboesfruentimmer, som have udmærket sig ved Slid og Anstrængelse i at forrette Markarbeide,

I. Til at erholde bemældte Udmærkelsesmykke af 1ste Klasse er, under 5te April f. A., udnævnt.

Nigen Sidse Jensdatter, tjenende Gaardmand N. Christensens af Eskildstrup, Præstøe Amt, der har i 2 Aar været sin Husbonde saaledes til Hjælp ialt Slags Karlearbeid, at han med hen-

de,

de, en liden Dreng og en gammel Huusmand (hvilken sidste blot 3 Gange om Ugen har arbejdet for ham fra St. Hansdag til Michelsdag) har drevet Gaarden, som har et Areal af 90 Tdr. Land. Hun har deels pløiet al Læggejorden til den paafølgende Vygsæd, deels ofte i hendes Høsbonds Graværelse pløiet til Vaa- og Vintersæd. Hvert Aar har hun i Karls Sted forestaaet Gjerseflugst og Lukning af 500 Favne Riisgjærder, af og paastuuet Høe og Kornløs, samt Aaret Løv. Hun tærsker og kaster Sæden, samt skærer Hakkelse, altsammen saaledes at hendes Høsbond dermed er fuldkomment fornøiet. Uagtet denne sjeldne Flid og Anstrængelse Mandfolkearbeid forsommer hun dog ikke sine qvindelige Sysler, da han syer, strikker, spinder og karter m. v. til sin Madmoders fuldkomne Tilfredshed. Det anmærkes tillige, at Grunden til denne Anstrængelse er Taknemmelighed mod hendes Høsbonde og Madmoder, fordi de have holdt hende som et fattigt fader- og moderløst Barn til Confirmation, og med Godhed taget sig af hende. Ogsaa skulle der være hende gjorte flere Tilbud af fordeelagtige Tjenester, hvor hun kunde erholde mageligere Dage, men at hun stedse har afslaaet disse Tilbud, uagtet hun hverken faaer eller

ler har fordret nogen høi Løn i sin nærværende Tjeneste.

II. Til at erholde bemældte Udmærkelsesmykke af 2den Klasse ere følgende udnævnte.

1) Under 22de Februar d. A., Pigen Mette Cathrine Pedersdatter af Sjørålev Sogn, Viborg Amt, der har forrettet alt Slags Markarbejde, med at pløie, saae og høste til Gaarden, samt at hun desuden skal have tørstet og flaaet Hæfelse samt Tørv, og at hun ved Udførelsen af alt dette Arbejde, paa en Tid da hendes gamle Fader var meget syg, har viist samme Næsthed og Færdighed som en fuldkommen Arbeidskarl.

2) Under 16de Marts d. A., Pigen Cathrine Marie Larsdatter, af Haagerup i Svendborg Amt, 15 Aar gammel, der, da hendes Fader Gaardmand Lars Christensen i lang Tid har været sygelig, har, i Forening med en 16 Aars Broder, i de 3 sidste Aar, drevet Faderens Gaard, som staaer for 5 Tdr. i Skjæppe Hartkorn, og i denne Tid pløiet Faderens Jorder, og at hun desuden har hugget Skov, grøftet og gjærdet, samt høstet og flaaet i Korn og Høehøsten dagligen fra Morgen til Aften.

3) Under 2den Juni d. A., Pigen Anne Marie, nu afdøde Sim. Erreboes Datter, af Rjsbeløv

Hede,

Hede, Hollands-Falsters Stift, som i Foraaret 1809, naaget hun kun var 13 Aar gammel, ene ved Hjælp af hendes 10 Aar gamle Broder, som førte Ploven, har pløiet et Jordstykke af 10 Tdr. Land.

III. Til at erholde bemældte Udmærkelsesmykke af 3die Klasse ere, under 5te April d. A., følgende udnavnte.

- 1) Pigen Else Sophie, Huusmand N. Andersens Datter af Næsbye, Etillinge Sogn, Sorø Amt,
- 2) Pigen Dorte Jeppesdatter, af Enderlev Bye, Præstøe Amt, tjenende Præsten Hr. Pang, i bemældte Enderlev, og
- 3) Pigen Ingeborg Olsdatter, af samme Amt og Bye, forhen i Tjeneste hos bemældte Præst, men nu tjenende hos sin Broder, Gaardmand N. Olsen, i samme Bye.

Onsdagen den 27de Juni sidstleden holdt Landhuusholdnings Selskabet et extrrordinairt Fjerdingaars Møde, i hvilket Præsidenternes Lovudkast, efter Lovcommissionens derover givne Betænkning, blev, med de Forandringer, som bemældte Commission havde indstillet og Hr. Wanke-Commissair Collin senere havde igjentaaget sit Forslag til, antaget og bestemt til at trykkes.

I det

I det derefter holdte ordentlige Møde bleve iblant andet følgende Sager foretagne.

Dannebrogsmænd og Kirkesanger Hr. Petersen i Hirschholm indgav Besvarelser paa adskillige Spørgsmaal, som vare ham forelagte fra Selskabet, angaaende Sæbefabrication af Beenfidt.

Deconomen Hr. Dalgas gjorde, i en Skrivelse, Selskabet Rede for, hvorvidt han i sit Vinterophold i Berlin havde beskæftiget sig overeenstemmende med Formaalet af hans Reise.

Dannebrogsmænd og Farver Hr. Holmblad mældte Selskabet Resultaterne af hans Forsøg med at farve uldent Løi med Krap i raa Tilstand, og meddeelte tillige Esterretning om samme Forsøg anvendte paa Rattun. Af begge vare Resultaterne disse, at raa Krap ikke med Fordeel kan anvendes i det store til Farvning, og at den frembringer en svagere Farve.

Kassereens, Hr. Justitsraad Martinis, Regnskab for 1808 blev tilbagesendt fra Revisorerne med Anmodning om, at meddele Hr. Justitsraaden Selskabets sædvanlige Tak og Qvittering for samme, hvilket blev bifaldet.

Regnskaberne for 1809 indkom fra Kassereen, hvilke bliver at tilstille Revisorerne.

F o r g i v n i n g e r.

Under 19de Juni d. A. er, igjennem det danske Cancellie, udfærdiget et Reskript til Kjøbenhavns Søeret af følgende Indhold. Hs. Majestæt har taget under Overveielse, hvorledes endeel af de mange Sager, angaaende Opbringelser, der forekomme ved Kjøbenhavns Søeret, kunne blive afgjorte ved en hurtigere Procedure end den, Kaperreglementet af 28de Marts d. A. foreskriver, og befaler i den Anledning, at der ved Kjøbenhavns Søeret skal indrettes en egen Undersøgelses-Protocol, som betroes Rettens Justitiarius, ved hvilken alle Undersøgelsessager først skulle foretages, og Papirerne aabnes. Naar Justitiarius da, efter Papirernes Aabning, finder, at Sagens Undersøgelse bør fortsættes paa den almindelige anordnede Maade, staaer det ham frit for, i saa Henseende, og uden Ansvar for ham, at afgive den til een af Rettens andre Undersøgelses-Protocoller. I Tilfælde derimod, hvor 1) Kaperne angive som Opbringelsesgrunde alene formeentlige Mangler i Skibspapirerne, og 2) Justitiarius ved Undersøgelse finder disse i fuldkommen Orden, eller Mangelen ved samme saa ubetydelig, at den ikke kan bewirke Condemnation, samt 3) efter Justitiariusens derom meddeelte Erklæring, saavel Kaperen paa sin Side, som og det opbragte Skibs Fører paa sin Side, ere villige til ganske at frasalde al

vi

videre Undersøgelse og Paastand, Kol Justitiariusen for det første, og indtil Hs. Majestæt anderledes maatte befale, være bemyndiget til, uden videre at slutte Forhøret, og strax optage Sagen til Frifindelsesdom ved Priseretten, dog at det forbeholdes denne Ret, saasæmt den maatte eragte yderligere Forhør nødvendigt, da at remittere Sagen til et saadant Forhørs Erhvervelse.

Hs. Majestæt har, ved Resolution af 10de S. M., allernaadigst tilladt, at Haandværkerne ved den norske Artilleriebrigade maae, uden Hjælp af Svende og Dreng, i deres Fritimer arbejde med egne Hænder for alle uden Forskjel; dog maae de ikke arbejde i Guld og Sølv; ei heller maae de af dem, som have lært Muurmester-Professionen, opføre nye Skorstene i Kjøbskederne, eller den, som har lært Bødler-Professionen, forfærdige hele, halve og Flerdingtønder. Denne allerhøieste Resolution er ved Plakat fra det danske Cancellie, under 22de Juni d. A., bekendtgjort.

P l a c a t.

Vi Frederik den Sjette, af Guds Naade Konge til Danmark og Norge ic., gjøre vitterligt, at Vi efter Omstændighederne have fundet fornuftent
 aller-

allernaadigst at befale, at for Skibe til Farten paa Færgerne og Grønland skulle udstedes Søepasse igjennem Vort Rentekammer efter samme Bestemmelser, som ved Plakaten af 7de Marts 1787 og §. 2 i Plakaten af 22de April 1807 ere anordnede for de islandske Søepasse.

Hvorefter alle Vedkommende sig allerunderdanigst have at rette. Givet i Vor kongelige Residents-
stad Kjøbenhavn, den 16de Juni 1810.

Under Vor Kongelige Haand og Segl.

F r e d e r i k R.

(L. S.)

Reventlow.

Moltke,

Wormskiold. Fridsch.

Kongslew.

P l a c a t.

Det kongelige Rentekammer har, ved Plakat af 16de Juni d. A., bekendtgjort, at, i Følge allerhøieste Resolution af 11te næstforhen, bliver til Godtgjørelse for Kjørseler, som fra 1ste November 1807 til 31te December 1808 ere præsterede til Militairtjeneste, i Overeensstemmelse med Forordningen af 22de Septbr. 1808, af alt saavel priviligeret, som upriviligeret Hjer og Engs, samt Skov og Møllestylds Hartkorn, af hvad Navn nævnes kan, i Kongeriget Danmark,

Born:

Bornholms Land undtaget, med dette Aars Jult
 Kvartals Skatter at udrede 64 Sk. pr. Tønde Ager
 og Eng, og 32 Sk. pr. Tønde Skov- og Mølle-skold.
 Og kunne derefter Vedkommende, som have præsteret
 bemældte Kjørseler, vente sig den dem for samme til-
 kommende Godtgjørelse udbetalt i Følge den Foran-
 skatning, som herfra i saa Henseende skal blive føiet.

(Fortsættelse af Forordningen om Tiendevæsenet i
 Danmark.)

- A. I Tilfælde at mindelig Forening ved Commis-
 sariernes Mægling tilveiebringes, indbefattes deri
 tillige, om mueligt, den Post om Udredelsen af
 Omkostningerne. Men, dersom Parterne ei her-
 om kunne forenes, da betales Omkostningerne af
 den eller dem, som have requireret Forretningen.
- B. I Tilfælde at Forening ei opnaaes, men derimod
 Afgiftens Bestemmelse skeer ved Commissionens
 Kjendelse, da, saafremt begge Parter enten have
 mødt personligen i Commissionen, eller forme-
 delst Forsald ladet møde ved Befuldmægtigede,
 skulle Omkostningerne betales af den Part, hvis
 Paastand eller Tilbud ved Commissionens Kjendelse
 ikke tages til Følge. Ere flere Tiendetagere og
 flere Tiendeydere paagjældende i Sagen, da skulle
 Tiend-

Tiendetagerne, dersom det er dem, som i Overensstemmelse med foranstøt Regel har udrede Omkostningerne, deeltage udi samme i lige Dele. Er det derimod Tiendeyderne, som i Følge ovenanførte Regel skulle udrede Omkostningerne, da fordeles Omkostningerne paa dem i Forhold til deres Hartkorn.

C. Dersom ingen af Parternes Paaastand og Tilbud tages til Følge ved Commissionens Kjendelse, da, saafremt de begge have mødt personligen i Commissionen, eller i Tilfælde af Forsald, have ladet møde ved en Befuldmægtiget, skulle Tiendetageren og Tiendeyderen hver for sig udrede det Halve af Omkostningerne. Ere flere Tiendetagere og Tiendeydere deeltagende i Sagen, da fordeles Omkostningerne paa dem saaledes, at Tiendetagerne udrede Halvparten af Omkostningerne i lige Dele, og Tiendeyderne den anden halve Part i Forhold til deres Hartkorn.

D. Dersom een af Parterne, efter at være paa den befalede Maade underrettet om Forretningens Holdelse, udebliver, og hverken møder personligen, eller, i Tilfælde af Forsald, lader møde ved en Befuldmægtiget, da skal (i Lighed med hvad der ved Anordningerne om Forligelsesvæsenet er befaleet) en saadan Part tilpligtes at udrede

rede de paa Forretningen medgaaende Omkostninger, og det uden Hensyn til, om Vederpartens Paaastand eller Tilbud er ved Kjendelse bifaldet eller forkastet. Ere der flere paagjældende Parter, da skulde saa mange af dem, som udeblive, og hverken møde eller lade møde, tilpligtes at udrede Omkostningerne efter det Forhold, som foran i denne §. under Litr. B og C er foreskrevet, i Henseende til Tiendetagere og Tiendeydere. Dersom nogen ikke, efter Commissionens Opfordring, vil bestemt opgive sin Paaastand og Tilbud, da skal en saadan Part, forsaavidt Omkostningernes Udredelse angaaer, anses, som om han var udebleven fra Commissionen, og altsaa, i Følge foregaaende Regel, tilpligtes at betale Omkostningerne.

Befordringer og Afgang.

Under det danske Cancellie: Den 22de Juni er Justitsraad D. Roefod i Naade entlediget fra sit Embed som administrerende Directeur for Tugt-, Rask- og Forbedringshuset paa Christianshavn, saavelsom for Tugt- og Forbedringshuset paa Møen; Coplist ved Kjøbenhavns Magistrats 2det Secretariats-Contoir, N. L. Schumacker, udnævnt til Secretair ved Prisen Retten i Aarhus, i den, efter Ansøgning, i Naade

de entledigede Proc. Christensens Sted; Underchirurg ved Frederiks Hospital, S. Starinsky, til Chirurg i Horsens, med underliggende District, samt til Læge ved Hantked Hospital; Den fra Myntmester-Embedet ved Mynten i Kjøbenhavn i Raade entledigede Myntdirecteur H. J. A. Branth til Justitsraad. Den 26de Juni, Auditeur ved Kongens Livcorps, J. H. C. Stellwagen, udnævnt til Secretair ved Protocollerne i Høieste-Ret. Den 27de Juni, Sørenskriver i Aggers Herred og Vester Børums Fogderie, Auditeur P. F. M. Helsen, til Cancellieraad; Byefoged i Frederikshald, Cancellieraad og Ridder af Dannebrogen, C. A. Dahl, tillige til Byes og Raadsstue skriver sammesteds. Den 29de Juni, Cand. Theologia J. P. Valchen confirmeret til personel Kapellan for Domkirken Menighed i Bergen; Cand. Theol. H. A. Brolund udnævnt til Sognepræst for Langaas og Ørendrup Menigheder i Byen.

Under Rentekammeret: Den 20 Juni d. A. er Capitain af det oplandske Infanterie-Regiment og Ridder af Dannebrogen, C. L. v. Harthausen, beskikket til Kammerjunker.

Rettelse.

No. 24, S. 376, Lin. 10, læs: af Gaarden Slottet.